HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ומנין שבאנא. יהא וידוי זה: **נאמר כפרה נאמור.** במעשה עגל (שמות לב) **הולי אכפרה בעד חטאתכם: מה להלן בחטא העם הזה וגו': ומנין שבאנא.** פלוג ר': **בעגלה ערופה.** פלוג ר': **כשלמא חורב מעגלה לא יליף.** לומר שיהא שם הזכרת השם: **מאי דהוה הוה.** כבר עבר ומי אפשר לחזור: **אלא עגלה ערופה יליף מחורב.** ותיבעי פלוג: **והתנן.** בהדי' מעשה עגלה ערופה בפרק שלישי סוטה (דף מו.) הכהנים הומרים כו': הכי גרסינן **בשעה שאני מזיר שמו של הקב"ה כו': מתני' נח לו למזרח.** מחזר למוריו לגד מזרח שמוך לפתח שלא היו מכניסין השעירים (ג) להגריל אלא שיהו בתוך חגל העזרה כלפיתך (ויקרא טז) והעמיד אותם לפני ה' אלא לא לגלה ערופה תליף מחורב וכי תימא ה"ג והתנן הכהנים אומרים כפר לעמך ישראל ואילו באנא לא קא אמר קשיא: והן עונין אחריו: תניא רבי אומר כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו אמר להם משה לישראל בשעה שאני מזכיר שמו של הקב"ה אתם הבו גודל חנניה בן אחי ר' יהושע אומר זכר צדיק לברכה אמר להם נביא לישראל בשע' שאני מזכיר צדיק עולמים אתם תנו ברכה: **מתני'** בא לו למזרח העזרה לצפון המזבח הסגן מימינו וראש בית אב משמאלו ושם שני שעירים וקלפי היתה שם ובה שני גורלו' של אשכרוע היו ועשאן בן גמלא של זהב והיו מזכירים אותו לשבח בן קטין עשה ב"ב דד לכיור שלא היה לו אלא שנים ואף הוא עשה מוכני לכיור שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה מונבו המלך היה עושה כל ידות הכלים של יוה"כ של זהב הילני אמו עשתה נברשת של זהב על פתח ואף היא עשתה טבלא של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה נקנור נעשו נסים לדלתותיו והיו מזכירין אותן לשבח: **גמ'** מדקאמר לצפון המזבח מכלל דמזבח לאו בצפון קאי מני ראב"י היא דתניא צפונה לפני ה' שיהא צפון כולו פנוי דברי ראב"י והא רישא ר"א בר"ש היא כולה ראב"י היא ותני בבין האולם ולמזבח: הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו: אמר רב יהודה המהלך לימין רבו הרי זה בור תנן הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו ועוד תניא שלשה שהיו מהלכין בדרך הרב באמצע גדול בימינו וקטן משמאלו וכן מצינו בשלשה מלאכי השרת שבאו אצל אברהם מיכאל באמצע גבריאל בימינו ורפאל בשמאלו תרגומא רב שמואל בר פפא קמיה דרב אדא כדי שיתכסה בו רבו והתניא המהלך בנגד רבו הרי זה בור אחורי רבו הרי זה מגסי הרוח דמצדד אצדודי: וקלפי היתה שם ובה שני גורלות: ת"ר ונתן אהרן על שני השעירים גורלות [גורלות] של כל דבר יכול יתן שנים על זה ושנים על זה ת"ל גורל [א] אחד לה' וגורל [ב] אחד לעזאזל מ"ו אין כאן לשם אלא גורל אחד ואין כאן לעזאזל אלא אחד יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה ושל שם ושל עזאזל על זה ת"ל גורל אחד [לה' אין כאן לה' אלא אחד ואין כאן לעזאזל אלא א'] א"כ מה ת"ל גורלות שיהיו שוין שלא יעשה אחד של זהב ואחד של כסף אחד גדול ואחד קטן גורלות של כל דבר פשיטא לא צריכא לכדתניא לפי שמצינו בציץ שהשם כתוב עליו והוא של זהב יכול אף זה כן ת"ל גורל גורל ריבה ריבה של זית ריבה של אגוז ריבה של אשכרוע: בן קטין עשה שנים עשר דד לכיור וכו': תנא כדי שיהיו שנים עשר אחיו הכהנים העסוקין בתמיד מקדשין ידיהן ורגליהן בבת אחת תנא שחרית במילואו מקדש ידיו ורגליו מן העליון ערבית בירידתו מקדש ידיו ורגליו מן התחתון: ואף הוא עשה מוכני לכיור וכו': מאי מוכני אמר אביי גילגלא דהוה משקעא ליה: מונבו המלך עשה כל ידות הכלים וכו': נעבדינהו לדידהו דזהב אמר

ומנין שבאנא נאמר כאן כפרה ונאמר להלן בחורב כפרה מה להלן באנא אף כאן באנא ומנין שבשם נאמר כאן כפרה ונאמרה בעגלה ערופה כפרה מה להלן בשם אף כאן בשם אמר אביי בשלמא חורב מעגלה ערופה לא יליף מאי דהוה הוה אלא עגלה ערופה תליף מחורב וכי תימא ה"ג והתנן הכהנים אומרים כפר לעמך ישראל ואילו באנא לא קא אמר קשיא: והן עונין אחריו: תניא רבי אומר כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו אמר להם משה לישראל בשעה שאני מזכיר שמו של הקב"ה אתם הבו גודל חנניה בן אחי ר' יהושע אומר זכר צדיק לברכה אמר להם נביא לישראל בשע' שאני מזכיר צדיק עולמים אתם תנו ברכה: **מתני'** בא לו למזרח העזרה לצפון המזבח הסגן מימינו וראש בית אב משמאלו ושם שני שעירים וקלפי היתה שם ובה שני גורלו' של אשכרוע היו ועשאן בן גמלא של זהב והיו מזכירים אותו לשבח בן קטין עשה ב"ב דד לכיור שלא היה לו אלא שנים ואף הוא עשה מוכני לכיור שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה מונבו המלך היה עושה כל ידות הכלים של יוה"כ של זהב הילני אמו עשתה נברשת של זהב על פתח ואף היא עשתה טבלא של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה נקנור נעשו נסים לדלתותיו והיו מזכירין אותן לשבח: **גמ'** מדקאמר לצפון המזבח מכלל דמזבח לאו בצפון קאי מני ראב"י היא דתניא צפונה לפני ה' שיהא צפון כולו פנוי דברי ראב"י והא רישא ר"א בר"ש היא כולה ראב"י היא ותני בבין האולם ולמזבח: הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו: אמר רב יהודה המהלך לימין רבו הרי זה בור תנן הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו ועוד תניא שלשה שהיו מהלכין בדרך הרב באמצע גדול בימינו וקטן משמאלו וכן מצינו בשלשה מלאכי השרת שבאו אצל אברהם מיכאל באמצע גבריאל בימינו ורפאל בשמאלו תרגומא רב שמואל בר פפא קמיה דרב אדא כדי שיתכסה בו רבו והתניא המהלך בנגד רבו הרי זה בור אחורי רבו הרי זה מגסי הרוח דמצדד אצדודי: וקלפי היתה שם ובה שני גורלות: ת"ר ונתן אהרן על שני השעירים גורלות [גורלות] של כל דבר יכול יתן שנים על זה ושנים על זה ת"ל גורל [א] אחד לה' וגורל [ב] אחד לעזאזל מ"ו אין כאן לשם אלא גורל אחד ואין כאן לעזאזל אלא אחד יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה ושל שם ושל עזאזל על זה ת"ל גורל אחד [לה' אין כאן לה' אלא אחד ואין כאן לעזאזל אלא א'] א"כ מה ת"ל גורלות שיהיו שוין שלא יעשה אחד של זהב ואחד של כסף אחד גדול ואחד קטן גורלות של כל דבר פשיטא לא צריכא לכדתניא לפי שמצינו בציץ שהשם כתוב עליו והוא של זהב יכול אף זה כן ת"ל גורל גורל ריבה ריבה של זית ריבה של אגוז ריבה של אשכרוע: בן קטין עשה שנים עשר דד לכיור וכו': תנא כדי שיהיו שנים עשר אחיו הכהנים העסוקין בתמיד מקדשין ידיהן ורגליהן בבת אחת תנא שחרית במילואו מקדש ידיו ורגליו מן העליון ערבית בירידתו מקדש ידיו ורגליו מן התחתון: ואף הוא עשה מוכני לכיור וכו': מאי מוכני אמר אביי גילגלא דהוה משקעא ליה: מונבו המלך עשה כל ידות הכלים וכו': נעבדינהו לדידהו דזהב אמר

יכול יתן שנים על זה. מתניתין דלא כר' שמעון: **ת"ל** גורל גורל ריבה. מיכן תימה לי דמעיקרא קאמר דמגולות נפקא ליה והדר מייתי בריימתא דמגולו גולו נפקא ליה ועוד לעיל דרשינן מדכתיב גולות שיהו שניהן שוין וי"ל דהא דקאמי גולות שיהו שניהן שוין דמגולות נפקא ליה ה"ק תנא גולות דגולות נפקא ליה תנא ס"ד תנא גולות שמתירה תורה על כל דבר הן לגו מהכא נפקא ליה תנא מגולו גולו ריבה:

יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה בו'. פירש"י ויבדוק ליזה שילה לשם ולזה שילה לעזאזל ות"ל לפרש כן דמעיקרא אלא היה הגורל קובעת אלא הפס וקרא כתיב ועשה מחטאת ודלמשין מיניה בפרק טרף בקלפי (לקמן מ:) אלא הפס עושה מחטאת אלא הגורל אלא ת"ל לפרש יכול יתן של שם כו' כמו שיש בירושלמי לאחר שנתן של שם כו' על של שם ושל עזאזל על של עזאזל יתליף ויתן של זה על של זה לקייש מה שנאמר גולות דמשמע גולות על כל ת' לי נמי ליאחר שנקבעו ידיעי עוד ב' גורלות של שם ושל עזאזל ויניח של שם על של שם ושל עזאזל על של עזאזל:

ממר

יכול יתן שנים על זה. מתניתין דלא כר' שמעון: **ת"ל** גורל גורל ריבה. מיכן תימה לי דמעיקרא קאמר דמגולות נפקא ליה והדר מייתי בריימתא דמגולו גולו נפקא ליה ועוד לעיל דרשינן מדכתיב גולות שיהו שניהן שוין וי"ל דהא דקאמי גולות שיהו שניהן שוין דמגולות נפקא ליה ה"ק תנא גולות דגולות נפקא ליה תנא ס"ד תנא גולות שמתירה תורה על כל דבר הן לגו מהכא נפקא ליה תנא מגולו גולו ריבה:

יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה בו'. פירש"י ויבדוק ליזה שילה לשם ולזה שילה לעזאזל ות"ל לפרש כן דמעיקרא אלא היה הגורל קובעת אלא הפס וקרא כתיב ועשה מחטאת ודלמשין מיניה בפרק טרף בקלפי (לקמן מ:) אלא הפס עושה מחטאת אלא הגורל אלא ת"ל לפרש יכול יתן של שם כו' כמו שיש בירושלמי לאחר שנתן של שם כו' על של שם ושל עזאזל על של עזאזל יתליף ויתן של זה על של זה לקייש מה שנאמר גולות דמשמע גולות על כל ת' לי נמי ליאחר שנקבעו ידיעי עוד ב' גורלות של שם ושל עזאזל ויניח של שם על של שם ושל עזאזל על של עזאזל:

ממר

ת"ל גורל גורל ריבה. מיכן תימה לי דמעיקרא קאמר דמגולות נפקא ליה והדר מייתי בריימתא דמגולו גולו נפקא ליה ועוד לעיל דרשינן מדכתיב גולות שיהו שניהן שוין וי"ל דהא דקאמי גולות שיהו שניהן שוין דמגולות נפקא ליה ה"ק תנא גולות דגולות נפקא ליה תנא ס"ד תנא גולות שמתירה תורה על כל דבר הן לגו מהכא נפקא ליה תנא מגולו גולו ריבה:

יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה בו'. פירש"י ויבדוק ליזה שילה לשם ולזה שילה לעזאזל ות"ל לפרש כן דמעיקרא אלא היה הגורל קובעת אלא הפס וקרא כתיב ועשה מחטאת ודלמשין מיניה בפרק טרף בקלפי (לקמן מ:) אלא הפס עושה מחטאת אלא הגורל אלא ת"ל לפרש יכול יתן של שם כו' כמו שיש בירושלמי לאחר שנתן של שם כו' על של שם ושל עזאזל על של עזאזל יתליף ויתן של זה על של זה לקייש מה שנאמר גולות דמשמע גולות על כל ת' לי נמי ליאחר שנקבעו ידיעי עוד ב' גורלות של שם ושל עזאזל ויניח של שם על של שם ושל עזאזל על של עזאזל:

ממר

ת"ל גורל גורל ריבה. מיכן תימה לי דמעיקרא קאמר דמגולות נפקא ליה והדר מייתי בריימתא דמגולו גולו נפקא ליה ועוד לעיל דרשינן מדכתיב גולות שיהו שניהן שוין וי"ל דהא דקאמי גולות שיהו שניהן שוין דמגולות נפקא ליה ה"ק תנא גולות דגולות נפקא ליה תנא ס"ד תנא גולות שמתירה תורה על כל דבר הן לגו מהכא נפקא ליה תנא מגולו גולו ריבה:

יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה בו'. פירש"י ויבדוק ליזה שילה לשם ולזה שילה לעזאזל ות"ל לפרש כן דמעיקרא אלא היה הגורל קובעת אלא הפס וקרא כתיב ועשה מחטאת ודלמשין מיניה בפרק טרף בקלפי (לקמן מ:) אלא הפס עושה מחטאת אלא הגורל אלא ת"ל לפרש יכול יתן של שם כו' כמו שיש בירושלמי לאחר שנתן של שם כו' על של שם ושל עזאזל על של עזאזל יתליף ויתן של זה על של זה לקייש מה שנאמר גולות דמשמע גולות על כל ת' לי נמי ליאחר שנקבעו ידיעי עוד ב' גורלות של שם ושל עזאזל ויניח של שם על של שם ושל עזאזל על של עזאזל:

ממר

ת"ל גורל גורל ריבה. מיכן תימה לי דמעיקרא קאמר דמגולות נפקא ליה והדר מייתי בריימתא דמגולו גולו נפקא ליה ועוד לעיל דרשינן מדכתיב גולות שיהו שניהן שוין וי"ל דהא דקאמי גולות שיהו שניהן שוין דמגולות נפקא ליה ה"ק תנא גולות דגולות נפקא ליה תנא ס"ד תנא גולות שמתירה תורה על כל דבר הן לגו מהכא נפקא ליה תנא מגולו גולו ריבה:

יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה בו'. פירש"י ויבדוק ליזה שילה לשם ולזה שילה לעזאזל ות"ל לפרש כן דמעיקרא אלא היה הגורל קובעת אלא הפס וקרא כתיב ועשה מחטאת ודלמשין מיניה בפרק טרף בקלפי (לקמן מ:) אלא הפס עושה מחטאת אלא הגורל אלא ת"ל לפרש יכול יתן של שם כו' כמו שיש בירושלמי לאחר שנתן של שם כו' על של שם ושל עזאזל על של עזאזל יתליף ויתן של זה על של זה לקייש מה שנאמר גולות דמשמע גולות על כל ת' לי נמי ליאחר שנקבעו ידיעי עוד ב' גורלות של שם ושל עזאזל ויניח של שם על של שם ושל עזאזל על של עזאזל:

ממר

תורה אור השלם

1. כִּפֶּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ יְיָ וְאַל תִּתֵּן דָּם נָקִי בְּקֶרֶב עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְנִכַּפֵּר לָהֶם הַדָּם: דברים כא ח
2. כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ: דברים לב ג
3. זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב: משלי י ז
4. וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְיָ וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

ויקרא א יא

5. וְנָתַן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם גּוֹרָלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַייָ וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל:

ויקרא טז ח

גליון הש"ס

גמ' הרב **באמצע.** עיין מנחות דף מ ע"ב תד"ה שלמלמעי: **שם** יכול יתן שנים על ה'. עיין חגיגה דף ג ע"ב תד"ה תכל ובפ"ח ס"ח סי' תלכ ובפסח בני מיא שם ובטוהר פרן בתן סחם מגילה דף ז ע"ש:

הגהות הב"ח

(ה) **גמ'** נברשת של זהב על פתח של היכל: (ב) רש"י ד"ה בא לו כו' שלא היו מכניסין השעירים בין האולם למזבח להגריל שלא: (ג) ד"ה מוכני כו' גלגל בשקעו בצור כ"ל ותיבת בו ממחק: (ד) ד"ה לפוזה כו' כך ה' ייתי שלא לפון: (ה) ד"ה והא ריש"ל כ"ש היא דלמר: (ו) ד"ה טוה רש"י ותיבת כו' בבין האולם:

הגהות הגר"א

[א] **גמ'** ומניה על זה ת"ל גורל (אחד) תו"מ: [ב] שם וגורל (אחד) תו"מ:

הגהות מהר"י לנדא

[ג] רש"י ד"ה טוה רש"י וכו' דאי מעייל ליה כנגד מזרח המזבח. ל"ל כנגד מערב המזבח:

תוס' ישנים

מה לחלן באנא בו'. וא"ת מרתני תנא מגלן. י"ל דבתרת לא צריך קרא שהוא לשון תפילה. אי נמי ליטמא דקרא תנא ה' (הכלים קיט, כח) תנא שם גא (וגו') לפעמי עבדי כו' [בראשית ג, יח], לחל [תנא שהוא לשון ניוויו] לחיגו לשון תפילה כתיב קרא. מיהו תפילה נא הוה תנא מתב"ת הוה צריך קרא. מגלן תנא שהוא לשון תפילה. ר"ת שתיו תנא לשון תפילה. ר"י יוסף. **מאי** דהוה הוה. לעומר משה אמר תפילתו כמו שתפך.

מז א מיי' פ"ט מהל' רוצח הלכה ג:

מח ב מיי' פ"ג מהל' עבודת יום"כ הל' ג:

מט ג שם הלכה ה:

נ ד ה מיי' פ"ג מהל' בית המקדש הלכה יח ופ"ה מהלכות בית המקדש הל' יד:

נא ו מיי' פ"ו מהלכות ת"ת הל' ה טוש"ע י"ד סי' רמב סעיף ח:

נב ז מיי' שם פ"ה הל' ו טוש"ע שם סעיף טז:

נג ח ט מיי' פ"ג מהל' עבודת יוה"כ הל' ג:

נד י מיי' פ"ג מהלכות בית הבחירה הל' יח:

לעזי רש"י

אשקור"ן [אישקור"ן]. קופסה (בעיקר לתכשיטים).

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

רבינו חננאל

שנינו במשנתינו סידור הורידי אנא השם כר', אנא לן. כתיב הכא כפרה, וכפר בעדו ובעד ביתו, וכתיב בחורב כפרה, שנאמר אתם חטאתם חטאה גדולה ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה בעד חטאתכם, וכתיב וישב משה אל ה' ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה גדו', מה להלן בחורב וידוי כפרה באנא, אף הכא באנא. ומנא לן כי הוידוי בשם, גמר כפרה מעגלה ערופה, מה להלן בעגלה ערופה בשם, שנאמר כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' ואל תתן דם נקי וגו', אף כפרה האמורה כאן בשם. ואקשינן דתגמור עגלה ערופה מחורב בכפרה כפרה שהתא שתונה אנא ברוידוי. ועלתה בקושיא. **תניא** רבי אומר כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו, אמר משה לישראל בשעה שאני מזכיר את שמו של הקב"ה, אתם המקשיבים ושומעין הבו גודל לאלהינו. כלומר אמרו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ירושלמי כשהיה כהן גדול מזכיר את השם הקרובים היו נופלין על פניהם והרחוקים אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. **בא** לו למזרח העזרה לצפון המזבח וכו'. ודייקינן ממתני' מדקאמר לצפון המזבח מכלל דמזבח לאו בצפון קאי. מני ר' אליעזר בן יעקב היא דאוקימנא בפירקין קמא דרובא דמזבח בדרום קאי אליבא דר' אליעזר בן יעקב, והוא מפורש בזבחים תחלת פרק איזהו מקומן של זבחים, דתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר צפונה (ו) שהוא פנוי מן הכלים ואפי' ממזבח. והא רישא דמתניתין דקתני בא לו אצל פרו ופר היה עומד בין האולם ולמזבח, אוקימנא לר' אליעזר בר' שמעון. ופרקינן כולה ר' אליעזר בן יעקב היא, ותני בבין האולם ולמזבח ולא בין האולם ולמזבח ממש, כלומר לא צריכין צפון ממש. הסגן מימינו. אמר רב יהודה המהלך לימין רבו הרי זה בור. ואקשינן עליה ממתני' דקתני הסגן מימינו ומדתניא שלשה שהיו מהלכין בדרך הרב באמצע גדול מימינו וקטן משמאלו וכן מצינו במלאכים מיכאל באמצע גבריאל מימינו רפאל משמאלו. ופרקינן לא בצידו שהוא כנגדו ממש, שהעושה כן הרי זה בור, וגם המהלך אחורי רבו הרי זה גס רוח, אלא דמצדד אצדודי פי' מקצתו כנגדו ומקצתו לאחוריו. **ירושלמי** חמשה דברים היה הסגן משמש א' הסגן מימינו. ב' הסגן אומר לו אישי כהן גדול הגבה ימינך. ג' בתמיד אחד הסגן בימינו והלולה. ד' הניף הסגן בסודרין. ה' לא היה מתמנה בהכוונה גדולה עד שהוא נעשה סגן. וקלפי היתה שם ובה שני גורלות של אשכרוע. מהו אשכרוע, פוקסינון. ר' **פעמים** היה כהן גדול מזכיר השם בו ביום, ששה בפר, ג' בשעיר ואחד בגורלות. הקרובים היו נופלים על פניהם והרחוקים היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ואלו ואלו לא היו זזין משם עד שהיה מתעלם מהם, שנאמר זה שמי לעולם, לעלם כתיב. **בראשונה** היה אומר ביקול רם משרבו הפריצים היה אומר ביקול נמוך. בן קטין עשה י"ב דד לכיור כו'. תניא כדי שיהו י"ב אחיו הכהנים העסוקים בתמיד מקדשין ידיהן ורגליהן בבת אחת. כבר פירשנוהו למעלה כי בפייט השני בתמיד של שחר, י"ג זכין בו, הוא י"ב הרי י"ג. מקדש הוא ואחריו מקדשין הי"ב כל אחד מדד אחד, נמצאו י"ב מקדשין בבת אחת. **תנא** שחרית במילואו. כלומר, בעליית הכיור מבית שיקועו והוא מלא מקדשין מן הדד העליון. **ערבית**, שחסרו מי הכיור, מקדשין מן התחתון. מוכני. גלגל. והוא כדתנן בסוף עירובין וממלאין מבור הגולה בגלגל בשבת. דדייקינן במקדש אין במדינה לא, דאולודי קלא בשבת אסור, הוה יש לו קול, כדתנן ר' שהיו שומעין קול הנץ שעשה בן קטין מוכני לכיור, והן אומרים הגיע בר'. ומפורש בפרק שיני בשחיטת קדשים והוא שהיה מושך ומסלק הכיור מלא מים, מתוך הים שעשה שלמה שהיה משוקע בו כל הלילה שלא יפסלו מימיו בלינה. וגרסינן בירושלמי הים הזה בית שבלה לכהנים היה שנאמר והים להרחצה לכהנים בו. ואקשינן ולאו כלי הוא. ופרקינן כההיא דאמר ר' יהושע בן לוי אמת המים היתה מושכת לו מעין עיטם והיו רגלי השוורים פחותים כרמונים. מחלפין תשעה ועשרים, א"ר סימון אילו הסכינים כדתנן במסכת מידות היא היתה נקראת בית חולפות ששם היו גונזים את הסכינים. **פרק ב' בשחיטת קדשים,** ת"ר כיצד מצות קידוש, מניח ידו הימנית על רגלו הימנית וידו השמאלית על רגלו השמאלית ומקדש, ר' יוסי בר' יהודה אומר מניח שתי ידיו זו על גבי זו ושתי רגליו זו על גבי זו ומקדש, אמרו לו הפלגתה אי אפשר לעשות כן, שפיר אמרו ליה, אמר רב יוסף וחברו מסייעו, מאי בינייהו, אמר אביי [עמידה] מן הצד איכא בינייהו. ומאי טעמא לא מקדשי מישב דאמר קרא לעמוד לשרת מעומד.

ז) סם מוסיפים נ"ט ותיתא שיהא פנוי מכלום ותפני ממוזגת. ב) דכרי רבינו ל"ע דהא השותו לא הי' לריך קידוש כלל דכתיב מזב וכ"כ הרמ"ב.